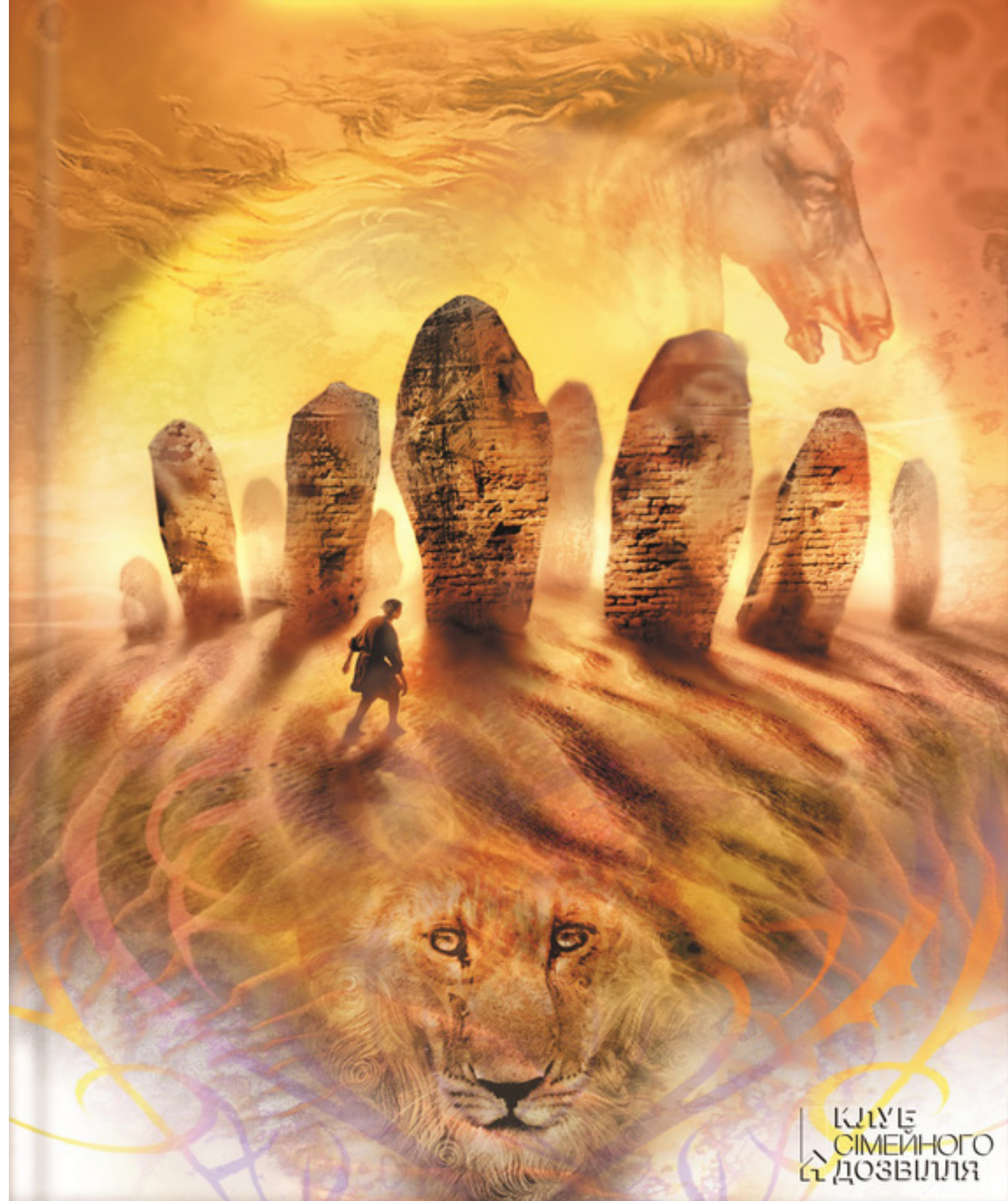

Клайв Стейплз Льюїс

ХРОНІКИ НАРНІЇ

КІНЬ І ЙОГО ХЛОПЧИК

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Хроніки Нарнії

Клайв Льюїс

Кінь і його хлопчик

Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга»

1954

УДК 821.111
ББК 84.4ВЕЛ

Льюис К. С.

Кінь і його хлопчик / К. С. Льюис — Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 1954 — (Хроніки Нарнії)

ISBN 978-0-00-726943-3

Ця дивовижна історія трапилася в ті часи, коли Нарнією правили Великий король Пітер, його брат король Едмунд і їхні сестри — королеви Сьюзан і Люсі. На південь від земель чарівної країни скнів у рабстві маленький хлопчик Шаста. Одного разу він познайомився з конем, який вмів розмовляти. Йому теж нестерпно бути рабом — і ось хлопчик і кінь Ігого разом тікають у вільну Нарнію... Багато небезпечних випробувань чекають на них, але дружба, хоробрість і віра допоможуть їх здолати.

УДК 821.111
ББК 84.4ВЕЛ

ISBN 978-0-00-726943-3

© Льюис К. С., 1954
© Книжный Клуб «Клуб Семейного
Досуга», 1954

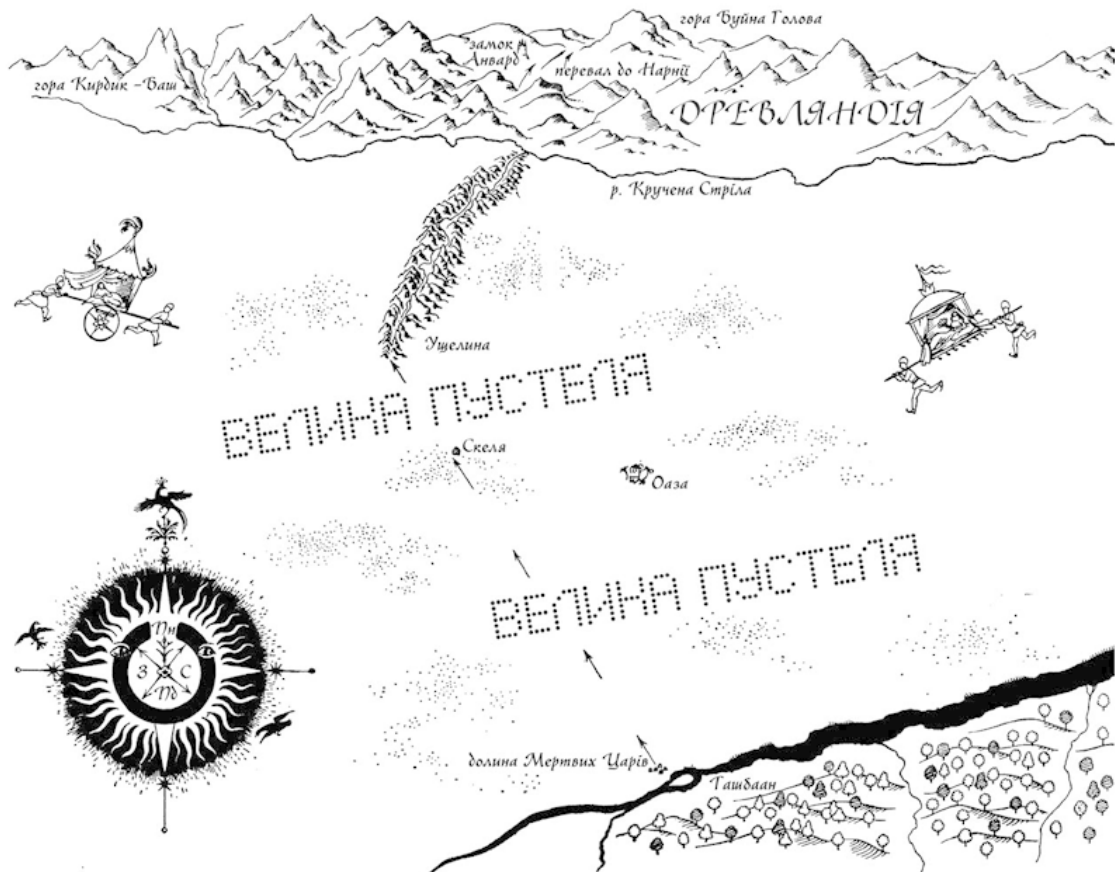
Содержание

Кінь і його хлопчик	6
Розділ 1	7
Розділ 2	14
Розділ 3	22
Розділ 4	29
Конец ознакомительного фрагмента.	30

Клайв Стейплз Льюїс

Хроніки Нарнії

Присвячується Девіду і Дугласу Грехемам

Кінь і його хлопчик

Розділ 1

Про те, як Шаста рушив у дорогу

Ця історія розповідає про події, що трапилися в Нарнії, а також в Остраханстві, так само, як і в інших суміжних землях, у ті часи, що їх іще називали золотою добою Нарнії, коли на нарнійському троні засідав Великий король Пітер, а з ним і брат його, король Едмунд, та сестри: королева Сьюзан та королева Люсі.

У ті давні часи далеко-далеко на півночі країни під назвою Остраханство, на березі тихої затоки у маленькій халупі жив собі бідний рибалка на ім'я Аршиш. А поратися по господарству допомагав йому хлопчик, який ще змалку звик називати його батьком. Самого ж хлопчика звали Шастою. Щоранку Аршиш на своєму човні виходив у море на лови, поплудні він повертався, запрягав старого віслюка та віз спійману рибу на базар до сусіднього села продавати. Коли рибу розбирали швидко до останньої дрібноти, він повертався додому в доброму гуморі – і тоді Шасті нічого за те не було. Якщо ж торгівля не ладилася, він повертався злий, лаявся на всі заставки та вигадував, до чого б такого доскіпатися, а потім і лупцював Шасту ні за що ні про що. Причепитися завжди було до чого, бо роботи в Шасті вистачало – аж через край: латати невід та очищувати від луски, варити вечерю та прибирати в халупі. Що там відбувалося у світі далі на південь – Шасту не обходило; якимось він їздив з Аршишем на ярмарок до сусіднього села саме на південь, та нічого цікавого там не знайшов. Там жили такі самі люди, як і його батько: вдягнені у довгі, до п'ят, хламиди та взуті у дерев'яні постולי із загнутими вгору носами, з тюрбанами на голові та довгими бородами. Ті люди неквапливо вели один з одним довгі бесіди про речі, що на Шасту наганяли нудьгу. Інша річ – ті краї, що лежали на північ. По-перше, там ніхто і ніколи не бував. А по-друге, йому суворо заборонялося навіть думати про те, аби ходити туди самому. Ось чому щоразу, коли він, сидючи на порозі халупи, латав рибальські сіті, погляд його сам собою звертався на північ. Не можна сказати, що там було що розглядати: з порога халупи видко хіба що порослі травою похилі гірські пасма, а над ними – синє небо, у якому де-не-де ширяли птахи.

Іноді, коли Аршиш був удома, Шасти питав його: «Тату, а що там, за тими горами?» Якщо Аршиш перебував не в доброму гуморі, він мовчки давав тому ляпас і наказував ворухитися замість того, аби базікати. Та бувало й таке, що Аршиш перебував у напрочуд гарному настрої. І тоді він не сварився, а навпаки – починав навчати Шасту добра й розуму.

– О сину мій, – казав він. – Не дозволяй своєму розуму відволікатися на ті питання, що ставить розуму дозвілля час. Як влучно сказав стародавній поет: «Той, хто справі віддається, тому справа і вдається. А той, чиї вітрила наповнюють вітри питань дозвільних, веде безглуздя човен на скелі лихоліть».

Щоразу після такої відповіді Шасти не міг позбутися відчуття, що там, на півночі, криється якась таємниця, яку батько силкується приховати. Насправді ж бідний рибалка зовсім нічого не приховував – він дійсно не знав, що там, за тими горами. Не знав та й знати не волів. Він був, так би мовити, людиною практичного складу.

Та одного разу біля їхньої халупи зупинився вершник. Він прискакав з півдня на коні, від одного погляду на якого аж дух захоплювало: ставний, сірий у яблуках, із довгою шовковистою гривою та довгим хвостом, а його стремена й вуздечка були оздоблені щирим сріблом. Під пару коню був і вершник. З-під шовкового тюрбана виглядав шишак із шишкою, на сонці вигравала кольчуга, а на боці висів великий ятаган; зі спини його захищав круглий щит із мідними бляшками, а в правиці він стискав довгого списа. Обличчя в нього було засмагле, як, утім, і у всіх остраханців, та що одразу впадало в очі – то його мідно-червона завіта борода, змащена запашними оліями. Та Аршиш, ледве вгледівши у того на правиці золотий браслет, одразу ж здогадався, що перед ним не звичайний подорожній, а таркаан – так звалися тутешні вельможі. Він упав на землю горілиць, аж бородою ткнувся у пилюку, одночасно роблячи відчайдушні знаки Шасті, мовляв, щоб і той упав на коліна.

Таркаан зажадав нічлігу та гостинності, тож відмовити йому рибалка не насмівився. На вечерю вельможному гостеві на стіл подали найкращі страви, що їх можна було приготувати в рибальській халупі. Та гість тільки з огидою носа відвернув. А Шасті, як і завжди, коли в рибалки траплялися гості, тицали крайчик хлібця та відправляли геть із хати ночувати просто неба. Зазвичай у таких випадках Шасти доїдав свій хліб та плентався ночувати у хлів

до віслюка під очеретяну стріху, що хоч як, та захищала від негоди. Та зараз іти спати було ще зарано, тому Шаста, якого ніхто й ніколи не вчив тому, що підслуховувати за дверима – то принаймні неввічливо, сів собі тихесенько на приступочці і припав вухом до шпаринки, аби почути, про що там тереvenять дорослі. І ось що він почув.

– О найгостинніший господарю, приховувати я не стану: як би мені взяти та й придбати у вас вашого хлопчиська?

– О мій володарю, – догідливо відповів рибалка (із його голосу Шаста ясно собі уявив, як той, либонь, жадібно облизується), – яку ж ціну може призначити ваш покірний слуга, хоч яким би низьким за походженням він і не був, за те, аби віддати своє єдине дитя до рабства, нехай і в добрі руки? Бо, як істинно сказав поет: кров людська густіша за сукровицю; рідна ж кров – червоніша за рубін.

– Не годиться сперечатися з давнім поетом, – кивнув таркаан, – але ж інший поет зазначив: «Той, хто замислив увести в оману благочестя, хай не обманює себе: він спину підставляє батогу!» Тож не паскудь свої уста, запеклі віком, мерзотою брехні! І я скажу чому: хлопчина тобі не син, і це так само правда, як і те, що щоби твої – засмагли ще дужче за мої, а в твого хлопчика вони білі, як сніг, – так само, як у тих тричі клятих, але настільки ж і прекрасних варварів, які далеко на півночі живуть за горами! Що скажеш ти тепер?

– І краще за поета і не скажеш: «Нема меча такого, проти якого не знайшлося б і щита. І лише око мудрості не знає перепон». То знай же, мій вельможний гостю, що все своє життя у злиднях я перебував, тож одружитися і мріяти не міг. Тому й не послали мені діточок небеса. Та якось уночі на повний місяць саме того року, як благословенний тісрок – хай будуть вічними його літа! – посів на трон – хай буде вічним його благословенне правління! – боги у невимовній милості своїй зробили так, що я очей не міг стулити. Не в змозі заснути, підвівся я з убогої постелі своєї і вийшов на берег: вдихнути свіжого морського повітря, помилуватися зірками та місячним сяйвом над морем. Аж раптом із моря долинув до мене плеск, начебто весло занурили у воду недбало. А потім почувся й скрик, і завмер я на місці у здивуванні великому. Та подиву моєму тієї ночі краю не було, бо припливною хвилею до берега прибило човен, а в ньому побачив я схудлого від голоду, знесиленого від спраги чоловіка, який уже й не дихав (здається, він помер ось-ось, бо тіло було ще теплим), а поруч із ним лежав порожній бурдюк, а за бурдюком – о диво! – немовля. Та й від того більше диво – іще живе! І мовив я собі: «Так розсудили боги, аби ці двоє бідолах були єдиними, хто врятувався у вутлому човні, коли розбився їхній корабель. І той із них, чие тіло холонуло в мене на руках, не пив сам і не їв, аби підтримати життя оцьому немовляті, а помер він лише тоді, коли попереду побачив берег». І пригадав я іншу старовинну мудрість, що каже: хто стражденним допоможе, того боги не обійдуть своєю ласкою та втричі винагородять за доброту... Тож спонукуваний добросердям, як встиг уже помітити мій вельмишановний гість...

– Хвалу своїм чеснотам залиш-но складати іншим, – посміхнувся таркаан, – бо не мудруючи ти просто-таки поцупив малюка, який уже вдсятеро відпрацював тобі за кожен жалюгідний шматок хліба, яким ти годував його весь цей час. Припинимо ж змагання в красномовстві, від якого мене вже нудить, і просто зараз ти назвеш мені ту ціну, яку доцільною вважаєш за раба.

– О мій володарю, як сам ти мудро зауважив, цей хлопчик – він мені надія та опора, і на хазяйстві я без нього, мов без рук. Це ж треба врахувати, як і те, що замість цього хлопця я маю ще придбати іншого, якому б міг довірити свій дім.

– Гаразд! Я дам тобі аж п'ятнадцять півмісяців, – нашвидкуруч підрахував таркаан.

– П'ятнадцять? За надію та опору? – аж простогнав Аршиш. – П'ятнадцять – за відряду для очей? Єдину, що лишається у мій похилий вік! Та ти смієшся, доблесний таркаане, із сивої моєї бороди! Моя ціна – принаймні сімдесят!

На цьому пункті в торгах Шаста підвівся та навшпиньках попрямував геть. Усе, що цікавило його, він уже почув. А те, як відбуваються торги, він і без того знав, бо на базарі в тому селищі, куди він їздив із рибою та Аршишем, без торгів не обходилося. Тому він анітрохи не сумнівався, що врешті-решт ці двоє зійдуться в ціні, що наприкінці торгів буде набагато нижча за ту, що називав Аршиш, та значно вища за ту, що пропонував таркаан; та хоча обидва знали про те ще до того, як почали торгуватися, міне ще чимало часу, доки вони вдарять по руках.

Тут треба заздалегідь застерегти маленьких читачів від зайвих сліз, аби вони не уявляли себе на місці Шаста: мовляв, як би вони почувалися (та й я теж), якби почувли, що наші рідні батьки безсоромно продають нас у рабство. Нічого такого сам Шаста не відчував: поперше, він і без того животів хіба що не в рабстві; по-друге, історія з човном та знайденим у ньому малюком захопила його уяву куди більше, ніж торги, наповнюючи серце неочікуваним піднесенням та... полегшенням, адже змалку йому втовкмачували, що син має шанувати та любити свого батька, але ж як він не намагався, ані любити, ані шанувати старого рибалку в нього не виходило. Лише тепер він зрозумів чому, і навіть камінь впав із його душі. Натомість його уяву захопили інші думки: «Якщо Аршишу я не син, то хто я? А що, як я син самого таркаана або навіть тісрока – хай будуть вічними його літа! – або... когось із богів?»

Ось які думки роїлись у нього в голові, коли він замріявся посеред клаптика зеленої трави на подвір'ї. Вечоріло. На сході вже вигулькнули перші зірки, хоча на заході ще рожевіла зоря. Неподалік, прив'язаний до залізного кільця, вбитого просто у стіну ослячої стайні, скуб травичку кінь, на якому приїхав чужинець. Шаста несміливо наблизився до нього та погладив його шию. Кінь і вухом не повів, задумливо підбираючи траву. І тут Шасту спіткала ще одна несподівана думка: «А все ж кортіло б знати, яка він людина, отой таркаан? – з несподіванки він навіть промовив це вголос. – От було б добре, якби він виявився доброю людиною. Подейкують, у господах великих панів слугам спину гнути не доводиться! Вдягнені вони на заздрість іншим, а на обід їм перепадає справжнє м'ясо! А може трапитися й таке, що візьме мене таркаан із собою на якусь війну. Хіба ж їх мало? І там, у запеклій битві, врятую я йому життя... із вдячності він вивільнить мене з неволі, а потім, вже як вільного, прийме як сина. І буду я жити в палаці, їздити на колісниці, а вдягнений буду в кольчугу. А може трапитися і навпаки: він виявиться людиною злою й жорстокою і відправить мене працювати в полі. Та ще й у кайданах – аби я не втік. От якби знати тут і тепер, що за людина той таркаан. Та хто його знає? Хіба що цей кінь! А кінь, хоч, може, й знає, та хіба ж він скаже?»

Кінь підвів голову, і Шаста поплескав його по брунатній оксамитовій щоці й мовив:

– От якби ти вмів розмовляти, мій друже!

Кінь зиркнув на нього своїм великим оком. Аж тут – чи то тільки почулося? – до Шаста долинуло таке низьке, наче утробне:

– А що його вміти?

Від здивування очі у Шаста зробилися так само великими, як і в коня, і він не знайшов нічого кращого, ніж голосно спитати:

– Отакої! Де ти навчивсь?!

– Тихіше! – розсудливо мовив кінь. – Там, звідки я родом, усі, чи майже всі, тварини розмовляють.

– Де ж це можливо таке диво-дивне?

– У Нарнії, – відповів кінь, – благословенній Нарнії, найщасливішій землі на світі, де на схилах гір буйно квітне верес, у низинах – духмяніє чебрець, у Нарнії, де на високих полонинах завжди зеленіє трава, де в лісах дзюркотять струмочки, у долинах повільно течуть річки, де в печерах та в хащах, порослих мохом, лунає грім – то у підземних кузнях працюють

невтомні гноми. А як там легко дихається! Тисячоліття ярма в Остраханстві не варті жодного дня волі в Нарнії.

Тут кінь тихесенько заіржав, що дуже скидалося на сумне людське «е-хе-хех».

– А як же сталося, що ти тут?

– Викрали, – похнюпився кінь, – або відловили – назвіть це як завгодно. А був я на ту пору ще зовсім нерозумним лошам. Скільки разів казала мені мати не гуляти південними схилами гір та не бігати самому у Древляндію подалі від дому, та я не слухався її! Через свою неслухняність – левиною гривною присягаюся! – я й був покараний. Я потрапив у рабство до людей і тепер змушений їм підкорятися, і ще вдавати, нібито я така сама безмовна худоба, як і всі інші коні.

– А чому ж ти їм не сказав, що ти... не такий, як усі?

– Дурний-дурний, та не настільки ж! Якби хоч хто-небудь раптом дізнався, що я не просто кінь, а кінь, що розмовляє, мене б одразу почали водити по ярмарках на забаву витріщакам та заробляти на мені чимало півмісяців, а раз так – то подбали і про надійну охорону, аби я не втік чи хтось інший не поцупив. І тоді про втечу годі було б і мріяти.

– А чому ж... – хотів був запитати Шаста, та кінь зупинив його.

– На порожні балачки в нас часу немає. Ти питав мене, що за людина твій новий хазяїн таркаан Анраділ – відповідаю: лиха. До людей. До мене він ставиться добре, бо гідний бойовий кінь коштує занадто дорого, аби ставитися до нього погано, а от з людей, тим паче з рабів, знущатися можна як завгодно. Тому на твоєму місці я краще помер би тут і тепер, ніж завтра пішов до нього на службу.

– Помирати тут і тепер я не хочу, іти завтра на службу – теж, тому нічого мені не лишається... як втекти, – прошепотів зблідлий Шаста.

– Іншого виходу я теж не бачу, – погодився кінь. – А якщо так, то чому б не втекти разом.

– Ти теж хочеш утекти? – перепитав Шаста.

– Якщо тікати разом, це вдвічі зменшить ризик, що нас одразу ж і спіймають. Якщо мене побачать без вершника, одразу ж вирішать: «Що за бродяча коняка!» – і не заспокояться, доки не здоженуть. А з вершником – то інша справа: нікому й на думку не спаде, що я втік. А щодо тебе, то ти на своїх двох худорлявих ніжках взагалі далеко не втечеш. А якщо ти будеш верхи, обскачемо будь-кого з тутешніх коней. До речі, ти ж верхи їздити вмієш?

– Ще б пак! – з гордістю вигукнув Шаста. – Я їздив на нашому віслюкові.

– Їздив? На кому, на кому?! – не стримавшись, заіржав кінь.

У тому іржанні почулося презирство, бо пролунало воно якимось так: «Ї-ї-їздив? На і-го-го-го-му?» Слід зауважити, що від коней, які б ті не були розумні, якщо їх вивести з рівноваги, можна почути регіт, який інакше, як кінським, і не назвеш.

– Інакше кажучи, їздити верхи ти не вмієш. Що ж, це може й недолік, та не біда. Дорогою я тебе навчу. Сподіваюся, що хоч падати ти вмієш.

– Траплялося, а хто ж не падав, – вже обережніше відповів Шаста.

– Коли я кажу «падати», я маю на увазі: падати та підніматися і знову забиратися у сідло, і знову падати і підніматися, зціпивши зуби, і не боятися падати знов.

– Я... я спробую, – мало не занепав духом Шаста.

– Бідолашне людське дитинча, – фоккнув кінь, – я зовсім забув, що з кінського погляду ти ще мале лоша. Нічого, з часом ми зробимо з тебе верхівця. А тепер слухай уважно: ми рушимо в дорогу, щойно ці двоє міцно поспнуть. А до того ми маємо чітко уявити наші дії. От мій таркаан, наприклад, збирався на північ до стольного міста Ташбаана, до двору самого тісрока.

– Перепрошую, – тремтячим голосом наважився нагадати Шаста, – а хіба ви не повинні додавати «хай будуть вічними його літа»?

– З якого дива? – у свою чергу здивувався кінь. – Я вільний нарієць; чому це я повинен користатися зворотами мови підлабузників та рабів? Я зовсім не бажаю йому вічних років, більш того, як *розумний* кінь я *розумію*, що вічними його літа не будуть, хоч бажайте їх йому, хоч ні. До речі, судячи з твого вигляду, ти теж із північних країв, тож облишмо ці південні мовні викрутаси хоча б між нами. Та повернімося до нашого таркаана: як я казав, він збирався на північ до Ташбаана.

– Тоді нам краще тікати на південь, подалі від нього?

– Не думаю. Він гадає, що я дурний і розумом поступаюся йому, як і всі інші його коні. Тому перше, що спаде йому на думку: якщо я відчепився від кільця, я мав злякатися та чкурнути геть додому, до рідної стайні коло його палацу за два дні шляху звідси на південь. Там він мене й шукатиме. Йому й на думку не спаде, що я сам, із власної волі, подамся на північ. Утім, спасти на думку йому може й таке: якийсь завзятий конокрад із тих селищ, які він проїздив по дорозі сюди, угледів доброго коня та й вирішив поцупити його будь-що...

– Ура, ми вирушаємо на північ! – підхопився Шаста. – Усе своє життя я тільки й мріяв, як би потрапити туди!

– Зрозуміло, – кивнув кінь, – адже тебе кличе голос крові, а кличе він на батьківщину, от тільки галасу не здіймай. Не буди хазяїв, якщо, звичайно, вони вже сплять.

– Я збігаю, крадькома подивлюся.

– Слушна думка, тільки дивись, аби тебе не спіймали.

Навколо вже панували ніч і тиша, хіба що хвилі з шурхотом накочувалися на берег, та Шаста, змалку звиклий до шуму прибою, цього звуку навіть не помічав. Крізь шпаринки у рибальській халупі світло вже не сочилось, та про всяк випадок Шаста обійшов халупу й, затамувавши дух, навшпиньках наблизився до єдиного вікна і вже за мить почув таке знайоме, щоб не сказати обридле, хропіння із присвистом, що помилитися було неможливо – старий рибалка міцно спав. Дивно було відчувати, що, якщо все піде добре, то він чує це хропіння востаннє в житті. Все ще тамуючи дух, із відчуттям якоїсь провини, до якої з кожним його кроком примішувалася радість передчуття волі, Шаста тінню майнув через подвір'я до ослячої стайні; там він пошарудів у схованці, де рибалка ховав ключі, та відчинив двері. Саме у стайні рибалка про всяк випадок і замкнув кінське сідло та збрую. Наостанок Шаста нахилився та цмокнув віслюка в ніс. «Мені справді прикро, що ми не можемо взяти тебе з собою», – прошепотів він.

– Нарешті, – форкнув кінь, коли хлопчик повернувся. – Я почав був хвилюватися, чи не трапилося з тобою що.

– Але ж я мав дістати твою збрую, – знизав плечима Шаста, – от тільки підкажи, що тут і до чого.

Наступних кілька хвилин Шаста відчайдушно боровся зі збруєю, намагаючись не шуміти. А кінь лише форкав та примовляв: «підпругу затягни», «застібка має бути нижче», «вкороти стремена» та все таке інше. Коли ж кінь був *озбруєний*, він попередив:

– Запам'ятай головне: їдучи, ти маєш завжди притримувати поводи. Саме притримувати, а не триматися за них, бо, якщо їх зовсім відпустити, ми викличемо підозру. Насправді ж ми їх приторочимо до луки сідла, тільки не туго, аби лише не теліпалися, а я міг крутити головою. А краще ти їх зовсім не чіпай – лише роби вигляд.

– А навіщо ж вони тоді?

– У звичайних умовах давати напрямок коневі, себто мені, – не став приховувати кінь, – та в наших умовах давати собі напрямок буду я сам – однаково ти дороги не знаєш. Іще одне: терпіти не можу, коли мені вчіплюються в гриву. Тож краще рук не розпускай.

– Поводів не торкайся, за гриву не чіпляйся – як же мені триматися? – заблагав Шаста.

– Авжеж, – кивнув кінь, – коліньми. У цьому й полягає мистецтво верхової їзди. Стискати боки коню коліньми, спину тримати рівно, наче рогач проковтнув, лікті не розчепірювати... Навіщо ти шпори собі причепив?

– Як навіщо? Усі поважні вершники так роблять – на власні очі бачив!

– От що, хлопче, шпори заховай куди подалі, хоча б у сидельну торбу – буде нагода, ми їх іще продамо у Ташбаані. А тепер час настав: по конях! Гоп!

– Ой, щось не «гоп», а «геп», – встиг видихнути Шаста, гепаючись з першої спроби.

– Я ж тобі кінь, а не копиця сіна, щоб отак плигати на мене. Спробуй іще раз. От бачиш, зовсім інша справа! Тепер сядь струнко, пригадай, що я тобі казав про коліна. Хто б міг уявити, що бойовому коню, який, між іншим, водив в атаку всю кінноту, який вигравав призові перегони, доведеться возити на собі чувал із картоплею – бо інакше твоє вміння триматися у сідлі й не назвеш! – Кінь знову форкнув, цього разу лукаво. – Гаразд, тримайся, як умієш! А з тим – в дорогу!

І вони тихенько вирушили у темряву ночі. Спочатку кінь ішов кроком на південь від рибальської халупи, де паморочна річечка впадала в море, і тут він добряче потупцяв у грязюці, залишаючи досить чіткі відбитки копит, з яких було видно, що він буцімто прямує на південь. Але шойно вони опинилися посеред броду, кінь повернув проти течії, водою вони піднялися вгору ще на сотню-дві кроків, поки кінь не підшукав місце, де б вийти на берег. Тут була мілина, усіяна галькою, на якій не залишалось помітного сліду. Так само обережно він вийшов на берег і кроком попрямував тепер на північ, поки рибальська халупа з поодиноким деревом, стайня з віслюком та затока, усе те, що Шаста до того знав у своєму житті, не розтанули в темряві літньої ночі. Пологий схил, де опинилися мандрівники, потроху вивів їх на гребінь пагорба, за яким закінчувався відомий Шасті світ і стелилася велика, поросла буйними травами рівнина без кінця-краю, де гуляв вільний вітер.

– Ну, що скажеш? – спитав кінь. – Як на мене, це чудове поле для галопу!

– Тільки не це! – заблагав Шаста. – Я не вмію! Будь ласка, мій добрий коню... пробачте, не знаю, як вас звати...

– Ігого-гого-йохохо-гуді-га, – відповів кінь.

– Пробачте, але мені ніколи-ніколи не вдасться вимовити таке дивне ім'я повністю. Можна, я буду звати вас просто Ігого?

– Що ж, якщо на більше ти не здатен, можна й так, – не став заперечувати кінь. – А тебе як звати?

– Усі мене звуть Шаста.

– Фр-хр-гм... Хто їх вигадує, такі дивні імена, хіба що язика зламати... Гаразд, звикну, а тепер повернемося до галопу чи чвалу. З ним навіть простіше, ніж підтюпцем, якщо пристосуватися до ходи – тоді тобі не доведеться весь час підводитися на стременах. Стискаєш мої боки колінами і дивишся вперед поміж моїх вух. І в жодному разі не дивишся на землю. А як відчуєш, що от-от упадеш, просто стисни коліньми боки та випрями спину. Готовий? Увага, до Нарнії – галопом – руш!

Розділ 2

Дорожні пригоди

Наступного дня, коли Шаста прокинувся, сонце стояло вже високо. А прокинувся він від того, що йому наснилося, буцімто його обличчям мандрує щось тепле й вогке. Він широко розплющив очі й побачив перед собою кінську піку. Одразу ж події попередньої ночі постали перед ним. Він рвучко підхопився й сів, аж раптом його пронизав біль, і хлопчик застогнав.

– О мій Ігого, – видихнув він, – здається, я весь у синцях – болить геть усе. Поворухнутися навіть боляче.

– Доброго ранку, маля, – обізвався кінь. – Мабуть, то втома далася взнаки. Або задубів з незвички. Як на мене, то ніяк не може бути пов'язане з падінням. Та й падав ти – тьху, тьху! – усього разів із дюжину, не більш. До того ж на таку чудову м'якеньку та пружну травичку, що падати на неї – саме задоволення, сам би качався на ній хоч весь день. Єдине карколомне падіння, яке тобі майже вдалося, – та й те припало в чагарник. Ні-ні, кажу тобі, це все від браку досвіду – вперше завжди так буває. А от як нам бути з твоїм сніданком? Я-то вже поснідав...

– Хай йому абищо, тому сніданку! Я й пальцем поворухнути не в змозі, кажу тобі!

Та слухати Шастині скарги кінь далі не став. Заходився підштовхувати хлопця спочатку носом, а потім і копитом, доки той не звівся на ноги. З висоти свого зросту Шаста нарешті роздивився навкруги. Позаду темніло щось схоже на гайок. Попереду – порослий білими квіточками та дрібною травою схил, що, спускаючись додолу, обривався кручею. Ще далі попереду розбивалися об берег хвилі. Шасті ніколи не доводилося дивитися на море з такої висоти. І до того він навіть і гадки не мав, яке ж воно насправді велике та різнобарвне. Берегова лінія тягнулася вдалечинь і праворуч, і ліворуч, наскільки сягало око; далеко внизу пінився прибій, який через відстань здавався беззвучним. Над морем кружляли галасливі чайки, а над розпеченою полуденним сонцем землею дрижало марево. Шаста вдихнув морське повітря на повні груди й одразу відчув, нібито чогось у тому повітрі не вистачає. Він покрутив головою, повів носом і нарешті збагнув: у повітрі не було запаху риби. Втім, і не дивно: усе своє життя біля моря, що б він не робив, чи то порався по господарству, чи то латав рибальські сіті, чи то куховарив – усюди його переслідував запах риби, тому й уявити море без цього запаху він просто не міг. Новий запах моря виявився таким свіжим і чудодійним, що на якусь мить він не тільки забув про своє колишнє життя, а й про синці, та подряпини, та задубілі м'язи, що він натрудив попередньої ночі.

– І що ти там казав про сніданок? – стрепенувся Шаста.

– Ху, – схвально форкнув кінь, – якщо попорпатися у сидельних торбах, ти, певно, знайдеш щось їстівне. Вони теліпаються он там, на дереві, де ти їх сам учора – чи краще вже сказати сьогодні вранці? – й кинув.

Разом вони дослідили вміст сидельних торбів, і здобуток перевершив усі їх сподівання: листовий пиріг із м'ясом (хіба що трохи задубілий), добра жменя в'яленого інжиру, скиба, як його називають, «зеленого» сиру (хоча насправді він білий) та бурдюк із вином. В іншій торбі знайшлося ще більше: близько сорока півмісяців сріблом – такого скарбу за своє життя Шаста не те що в руках не тримав, а навіть і в очі не бачив! Все ще кривлячись від болю, Шаста обережно вмовстився під деревом та накинувся на пиріг; за компанію кінь налагодився іще поскубти тутешньої травички.

– А от якщо витратити ці гроші, то чи не буде це звичайнісінькою крадіжкою? – раптом спитав Шаста.

– Гмм... – на якусь хвилю кінь застиг із повним ротом трави. – Чесно кажучи, над цим я поки що не замислювався. Але з цього приводу гадаю от що: вільному коневі, до того ж і розумному, вдаватися до крадіжки не личить. А з іншого боку, нас обох силоміць було взято в полон, а раз так – то ми з тобою всього лише втікачі з полону, до того ж на ворожій землі. А раз так, чому не вважати ці гроші нашою воєнною здобиччю чи як її там? Крім того, без цих грошей здобувати тобі їжу вважаю справою майже нездійсненною – ти ж, бач, не ладен, як і всі інші двоногі, перейти на таку поживну здорову їжу, як та ж трава чи овес?

– Ні, – похитав головою Шаста.

– А ти хоч раз пробував?

– Доводилося, та навіть проковтнути не зумів. І ти б не зумів на моєму місці!

– Кумедний ви народ, ці люди!

Коли зі сніданком було покінчено (до речі, чи не кращим у Шастиному житті), Ігого сказав, що перед тим, як його сідлати, він волів би ще повалятися на моріжку. Як сказав, так він і зробив: упав на траву догори копитами та задрігав усіма ногами, перекочуючись з боку на бік.

– Е-ге-гей! О-го-го! Як гарно! Приєднуйся! Це ж не тільки приємна, а ще й оздоровча процедура!

Та Шаста аж за живіт ухопився від реготу:

– Бачив би ти себе збоку: як ти кумедно дригаєш ногами!

– А от і ні! – палко заперечив Ігого, проте повернувся на бік, підняв голову та допитливо глянув на Шасту. – Невже і справді?! – раптом стривожився він.

– Ще б пак! – підтвердив хлопчик. – Та хіба це так вже й важливо?

– Ти геть не розумієш! Може, чемні розумні коні такого зовсім не роблять, а я вже встиг нахапатися дурних звичок від дурних дикунів! Який же сором на мене чекав би в Нарнії, коли б я надумав зробити таке на очах у пристойного *кінства*. Ти як гадаєш? Тільки чесно! Як то кажуть, не жаліючи моїх почуттів: чи качається пристойне *кінство* на моріжку?

– Звідки мені знати? – здивувався хлопчик. – Особисто я поки що цим і не переймався б – спершу треба ще дістатися твоєї загадкової Нарнії, а потім вже дивитися, хто там і на чому качається! Ти хоч дорогу знаєш?

– Я знаю, як дістатися Ташбаана. Він стоїть на самому краї великої пустелі. Далі треба перетнути пустелю, а з середини пустелі вже буде видно великі Північні гори. Розумієш, «північні»? Виходить, Нарнія десь там, за тими горами. Нам би тільки Ташбаан минути, а там нас уже не зупинить ніхто й ніщо! Найстрашніша небезпека для нас обох – то людські міста та селища, тож від них краще триматися якнайдалі!

– А чи можна той Ташбаан якось обминути?

– Власне, обминути можна, але для цього доведеться завернути в глиб країни, де дороги прокладені між оброблюваними полями, а це означає, що прослизнути непоміченими навряд чи вдасться, та й доріг тамтешніх я не знаю, тож будь-якої миті можна наскочити на будь-кого. Ні, найкраще, що можна вигадати, – це триматися моря та прокрадатися вздовж узбережжя. Тут хоча б усе знайоме: попереду поміж пагорбів самі лише пасовиська, де подекуди зустрінеш отару з пастухом та сполохнеш кролика-гаволова чи галасливу чайку. Ну що, годі теревенити – рушаймо!

Похитуючись на затерплих ногах, неслухняними руками Шаста осідлав Ігого; у свою чергу той благодушно пішов легкою рисою, не пускаючись у галоп. Так промайнув увесь день. Уже надвечір уторована стежка вивела їх із пагорбів у долину, де виднілося якесь селище. На околиці Шаста спішився та рушив далі пішки. Доки він купував у селі хліб, цибулю та редиску, кінь обійшов селище полями та зустрів хлопчика з іншого краю долини. План спрацював, тож вирішили триматися його кожен другий день, коли знадобиться їжа.

Подорож ішла Шасті на користь. Його м'язи наливалися силою, з коня він уже майже не падав, і лише Ігого дорогою за старою звичкою форкав та буркотів: «Теж мені, чувал із борошном – верхи на такому скакуні!» або «Навіть коли б ми були у цілковитій безпеці, виїхати з тобою на велику дорогу – сорому не скараскаєшся!» Та попри всі образливі слова Ігого виявився напрочуд гарним наставником, бо ніхто не навчить вас їздити верхи краще за самого коня. Поволі Шаста навчився їздити рессю, галопом, брати з копита в кар'єр, долати бар'єри, і навіть залишатися у кульбаці тоді, коли Ігого зненацька зупинявся або різко збирав праворуч чи ліворуч – вміння, без якого, за словами самого Ігого, не можна обійтися ані в герці, ані в битві. Про битви, у яких брав участь сам Ігого, возячи на собі таркаана, Шаста ладен був слухати нескінченно. Аби згаяти час у дорозі, кінь і справді розповідав йому історії з минулих походів: що таке марш-кидок, переправа через бурхливі гірські потоки, кавалерійська лава, та про те, як сходиться в атаці кіннота проти кінноти і починається така січа, у якій коні, справжні бойові огирі, б'ються нарівні з людьми: кусають одне одного, б'ють копитами, топчуть та стають дибки, аби вершник удвічі сильніше завдав смертоносного удару бойовою сокирою чи мечем. Але розповідати про те Ігого не любив, як не благав його Шаста.

– От не докучай мені своїми розпитуваннями, – часто-густо відказував Ігого. – Бо все одно то були ганебні війни на славу тісрока, а мене примушували битися в них як раба та безсловесну твар – навіть згадувати соромно! А от якщо мені випаде честь битися за Нарнію, то я битимусь вільним конем, от тоді й розповідати буде про що. На північ! До Нарнії – уперед! Ур-р-ра! І-го-го!

Невдовзі Шаста засвоїв, що тільки-но з вуст Ігого зривався цей клич, як йому, Шасті, треба готуватися до галопу.

Так промайнув тиждень, а може, й не один: бухта змінювалася бухтою, мис – мисом, долина – долиною, село – селом, річка – річкою... А скільки їх було на шляху – Шаста вже й з ліку збився, коли однієї місячної ночі трапилося от що: того дня, проспавши майже до вечора, вони рушили в дорогу, коли сонце вже сідало. Десь позаду лишилися великі пагорби, попереду простягалася рівнина, ліворуч – темнів гай, а прибережна смуга крилася десь за піщаними дюнами праворуч. Ігого, який ішов то рессю, то чвалом, раптом завмер.

– Що там? – пошепки спитав Шаста.

– Тс! – цитьнув кінь, вигинаючи шию та прядучи очима. – Ти нічого не чуєш?

Шаста прислухався. Нарешті до нього долинуло ледь чутне начебто відлуння стукоту власних копит Ігого.

– Здається, між нами та лісом скаче хтось іще, – втямив він.

– Саме так, – кивнув Ігого. – Ось це мене й непокоїть.

– Либонь, якийсь селянин додому поспішає, – припустив Шаста й позіхнув.

– Облиш, – стиха форкнув кінь. – Тут зовсім інша хода! То ніякий не селянин, а під ним аж ніяк не селянська шкапа! Хіба ж із відлуння не чути? Ні-ні, кажу тобі: то скаче справжній біговий кінь, а на ньому – справжній вершник! Скидається, там, понад лісом, за нами женеться таркаан... А от кінь під ним і справді не бойовий – для того хода залегка, але дуже-дуже ладний! То навіть не кінь, а спритна кобилка... Так-так-так – чистокровна бігова кобилка, чуєш?

– Ні, вони саме зупинилися.

– Саме так, – повівши вухом, кивнув Ігого. – Але чому вони зупинилися саме тепер? Ось що я скажу тобі: вони – хто б там не був – переслідують нас, наче тінь!

– І що ж нам робити? – якомога тихіше спитав Шаста, нахилившись коню до самого вуха. – Якщо вони нас теж почули, як ти гадаєш: чи бачать вони нас так само, як і чувають?

– У сутінках – навряд чи, принаймні поки ми не рухаємося. Але щойно ми зрушимо з місця, вони це неодмінно помітять. Хоча... бач – до місяця підповзає хмара. Зробимо от

що: тільки-но місяць сховається за нею, ми тишком-нишком накиваємо копитами до берега. Там, серед дюн, хоча б можна зачайтися, аби не накликати лиха – хай краще воно спробує знайти нас.

Так вони й зробили: тільки-но місяць сховався за хмару, Ігого, як і обіцяв, мало не навшпиньки рушив до берега. А відчувши під ногами пісок, пішов легкою рисою.

Хмара виявилася більшою та густішою, ніж здавалося спочатку: вона не тільки вкрила місяць, а ще й півнеба, і з її тінню на землю раптом упала ніч, та така, що хоч в око стрель.

– Ми вже майже серед дюн, – пошепки встиг мовити Шаста, як серце його мало не гулькнуло в п'яти: попереду з темряви на них чи то гримнув грім, чи пророкотав рев, глибокий, протяжливий та дикий. Ігого аж відкинуло назад, і він майже з місця дременув навзаводи геть від моря.

– Що то бу-було? – біжучи чвалом, викрикнув Шаста.

– Лев! – кинув через плече Ігого, не збавляючи ходи.

То були єдині слова, що ними вони перекинулися в шаленому галопі, аж поки не перетнули вбрід досить широку, але неглибоку річку і не зупинилися на протилежному її боці. Тільки тут Шаста помітив, що Ігого тремтить усім тілом і, як то кажуть про коней, увесь змилений.

– Річка має відбити наш запах та збити хижака зі сліду, – ледве переводячи дух, вичавив Ігого. – Тепер ми можемо йти хоч пішки. – І вже остаточно отямившись від переляку, додав: – Мені дуже й дуже соромно, що з остраху я втратив усілякий розум – словом, повівся не як розумний кінь, а як звичайнісінький остраханський безмозкий коняка. Ганьба мені, ганьба розумному коневі, що не раз доводив у бою, що не боїться ані шабель, ані списів, ані стріл, а тут... ось на тобі... якась дика тварюка налякала так, що ноги й досі тремтять. Перейду-но я краще на рись.

Він перейшов на рись, але вже за якусь хвилину чкурнув так, що рисою той біг і не назвеш. Та й не дивно: левиний рев почувся знов, цього разу – з боку лісу.

– Їх двоє! – аж простогнав Ігого, припускаючи стрімголов уздовж річки.

У повному мовчанні вони скакали вже не першу хвилину, коли Шаста помітив, що в перегонах вони не одні.

– Гей, Ігого! – викрикнув він. – Отой, інший кінь, вже зовсім поруч – каменюкою докинеш!

– Це те-те-те, – крізь тупіт копит кинув Ігого, – це те, що нас врятує! Там та-тарка-ан, а в нього – шабля. Він нас і захистить!

– Що я чую?! – у відчаї вигукнув Шаста. – Як на мене, краще потрапити до левових пазурів, аніж до лап таркаана. Мене повісять на першому ж дереві, як конокрада.

Звісно, Шаста хоч і налякався від левиного рику, та все ж левів побоювався менше за таркаанів. І це зрозуміло, бо таркаана він хоч бачив на власні очі, а лева – ні, на відміну від Ігого.

Ігого лише форкнув у відповідь, але взяв праворуч, далі від таркаана. Кобила ж навпаки стала брати ліворуч, і невдовзі відстань між ними відчутно збільшилася. Аж тут знов почувся левиний рик, спершу праворуч, а потім – ліворуч, і коні мимоволі почали зближатися. Та леви, здається, теж. Більш того, судячи з їхнього рику в темряві, страшні хижаки не тільки стрімко наздоганяли коней, а ще й зганяли їх до купи! Шасту пройняв холодний піт. Раптом хмара зникла, як і не було, і місяць, наче вирвавшись із полону хмари, засяяв так, ніби навкруги стояла не глупа ніч, а ясний день. Одразу стало видно, що обидва коні скачуть майже сідло в сідло, стремено в стремено, та ніздря в ніздю, ніби змагаючись на призових перегонах. Ігого і сам визнав (згодом), що кращих перегонів Остраханство ще не бачило. Втім, тієї миті роздивлятися навкруги не було коли, і Шаста подумки вже гадав, чи леви вбивають одразу, чи спочатку бавляться зі здобиччю, як кішка бавиться із спійманим мишеням, і як при тому відчувається мишеня. Водночас, як то буває у хвилини найстрашнішої небезпеки, він із приголомшливою ясністю помічав усе, що відбувалося навкруги. Краєм ока він помітив, що вершник, який мчав майже поруч на іншому коні, на зріст був невеликий, як то кажуть, ладно скроєний, його обладунки виблискували сріблом у місячному сяйві, а от борода, гордості будь-якого таркаана, він чомусь не мав.

Це, власне, й усе, що встиг помітити Шаста, коли перед його очима вигулькнуло щось таке, сріблясте й пласке; наступної миті почулося «шубовсть», і не встиг він здивуватися, як у рота води набрав, справжньої солоної морської води. Це трапилося тому, що те, сріблясте й пласке, що перетнуло їм шлях, виявилось морською затокою, і тепер обоє коней борсалися у воді, намагаючись якнайшвидше дістатися протилежного берега. Ззаду їх підганяв той самий лячний левиний рик. Шаста, який сидів по коліна у воді, озирнувся і побачив велику кошлату мару на краю землі. Тінь була лише одна. «Від іншого лева, – подумав хлопчик, – ми, здається, відірвалися». А от сам лев, здається, вирішив, що здобич не варта того, аби мочити ноги, і плигати у воду слідом за кіньми буцімто не збирався. Коні тим часом уже дісталися середини затоки, як і раніше, бік у бік; попереду вже чітко виростав інший берег, а з ним – і надія на порятунок. Поки що таркаан ані словом не прохопився. «Але ж він неодмінно почне допитуватися, – подумав Шаста. – Неодмінно почне; як вийдемо на берег, так, либонь, і почне. І що ж мені відповідати? Просто зараз треба вигадати щось путнє!»

Та нічого путнього він вигадати не встиг, бо майже поруч почулися голоси.

– Ой, щось я вкрай зморилася! – сповістив перший.

– Не кажи дурниць, Гвін¹, – перебив інший. – У морі не зморюються, а, навпаки, освіжаються.

«Чи я марю? – подумав Шаста. – Чи справді ота кобила мовила щось людським голосом?»

¹ Ім'я походить від описаної Джонатаном Свіфтом у «Мандрах Гуллівера» міфічної країни гвінгнів, у якій володарюють розумні коні.

Утім, розмірковувати довго йому не довелося, бо невдовзі коні копитами відчували дно та наввипередки рвонули до берега так, що аж вода заструменіла з боків від голови до хвоста, а потім під усіма вісьмома копитами зашаруділа галька, а ще за мить обоє коней вийшли на дальній берег затоки.

На превеликий подив Шасти, бажання про щось допитуватися таркаан не виявив. Більш того, у бік Шасти він навіть і не подивився, а навпаки усім своїм виглядом одразу дав зрозуміти, що єдине, що його цікавить – то якнайшвидше забратися геть. Так, певно, і сталося б, якби не Ігого, який заступив шлях іншій коняці.

– Фр-р-р... – форкнув він. – Тпру-у-у, кобилко! Чи довго ви збираєтеся видавати із себе дикунку? Я все чув – ви ж розумна кобила, з Нарнії, так само, як і я.

– А навіть якщо й так, яке твоє коняче діло? – нарешті озвався таркаан, загрозливо кладучи руку на рукоять шаблі.

Та попри удавану погрозу в голосі, Шасти одразу відчув, що не такий вже він страшний, отой таркаан, і навіть...

– Так це ж усього-на-всього дівча! – тільки й вихопилося в нього.

– А тебе це аж ніяк не обходить! – огризнувся «таркаан». – Якщо «усього-на-всього дівча», то ти – усього-на-всього нікчемне, та ще й неввічливе хлоп'я – можливо, навіть і раб, який втік від свого хазяїна, та ще й коня, либонь, поцупив.

– Чиє б нявчало, – гмикнув Шасти.

– Ніякий він не конокрад, – заступився за хлопця Ігого, – з тим самим успіхом ви можете обізвати мене дітокрадом, бо невідомо ще, хто кого викрав. А от щодо того, що моє коняче діло, а що ні – невже ви припускаєте, що я ладен пройти повз таку чарівну кобилку, яка, майте на увазі, є особою мого роду-племени, та ще й коли ми зустрілися на чужині! Це ж наче йти проти природи!

– Саме так, – погодилася та, що її звали Гвін, – проти природи не підеш.

– От притримала б ти язика, Гвін! – цитьнула на неї дівчинка. – Коли б не твій довгий язик, ми б у цю халепу не вскочили!

– Якщо «халепа» – це про нас, – зауважив Шасти, – то ми тут вас не тримаємо – полотном вам, як то кажуть, дорога!

– Авжеж! Тільки спробуйте-но нас затримати! – мовила, мов ножем відтяла, дівчинка.

– ...От до чого сварливі та вперті істоти бувають оті люди, – мовив Ігого, звертаючись до Гвін, – достеменні віслюки! Ми ж з вами, як розумні... е-е-е... коні завжди знайдемо спільну мову, чи не так? Дозволю собі виказати припущення, ясна панночко, що ваша доля чимось подібна до моєї: викрали ще у лошацтві, запродали в неволю до Остраханства, і тут, у неволі, ви вже не перший рік.

– Саме так усе й було, – похнюпилася Гвін і навіть тихесенько схлипнула.

– То ви вдалися до втечі?

– Та накажи ж ти своєму коневі, нехай не пхає носа, куди не просять! – тупнуло ногою дівча.

– А от і не наказуй! – у свою чергу тупнула ногою Гвін, поводячи вухом. – Бо втеча не тільки твоя, Аравіс, а й моя! До того ж – і я в тому певна – благородний бойовий кінь нас ніколи не зрадить! Ми справді втікачі! Тримаємо шлях до Нарнії.

– Ми теж, тож, виходить, мета в нас одна, – кивнув Ігого, – та ви, мабуть, і самі вже здогадалися: коли в дорозі серед ночі зустрічаєш хлопчиська в лахміттях верхи на бойовому коні, якщо за цим щось і стоїть – то тільки втеча; так само як і те, що якщо серед ночі в дорозі зустрічаєш високорідну таркиню у братових, як на вигляд, обладунках, яка, крім того, занадто підозріло переймається тим, аби ніхто не пхав носа куди не слід, то перше, що спадає на думку, – то втеча. Якщо це не так, то я – не чистокровний бойовий кінь, а задрипана ряба кобила.

– Гаразд, – здаючись, махнула рукою Аравіс, – спіймали: так, ми з Гвін і справді втікачки і тікаємо саме до Нарнії. Але ж вам яка з того користь?

– У такому разі, – розсудливо мовив Ігого, – що нам заважає тікати разом? Сподіваюся, пані Гвін нічого не має проти супутника, який у дорозі може стати у пригоді, а коли знадобиться – й захистом.

– Тпру, тпру, зачекайте, зачекайте, – втрутилася Аравіс, – а чому весь час ти звертаєшся не до мене, а до моєї кобили?

– Даруйте, таркине, – відповів на закид Ігого і настовбурчив на неї вуха, – але краще вам позбутися ваших остраханських звичок. Ми, Гвін та я, вільні нарнійці, і якщо ви з нами тікаєте до Нарнії, то, гадаю, для того, аби теж бути вільною. Отож звикайте до того, що Гвін уже не ваша кобила, а вільна нарнійка. От вам би, мабуть, не дуже сподобалося, коли б я цікавився у Гвін, а як там, мовляв, твоя людина?

Дівчина розгубилася. Вочевидь, під таким кутом зору дивитися на стан речей вона не тільки не звикла, їй таке навіть на думку не спадало.

– А все ж таки? – вирішила не відступатися вона. – З чого ви вирішили, що нам краще триматися разом? Більше людей та коней привертатимуть більше уваги.

– Навпаки, – зауважив Ігого.

– Будь ласочка, Аравіс, – підтримала його Гвін, – мені буде спокійніше. Ми самі навіть дороги не знаємо. Кажу тобі: мати такого супутника, як цей благородний кінь, – то мрія будь-якої кобили.

– Та хай як знають, Ігого, – озвався Шаста, – хіба ти не бачиш, що ми їм не до вподоби?

– Саме навпаки, – палко заперечила Гвін.

– От послухай мене, – мовила на те Аравіс, – я б і рада, коли б ти приєднався до нас, але ж твій хлопець... звідки тобі знати, що він не шпигун?

– Чого ото вигадувати? Сказали б одразу, мовляв, щось ви нам не до смаку – і край! – образився Шаста.

– Не гарячкуй, мій друже! – похитав головою Ігого. – Побоювання таркині не можна одразу відкидати як безпідставні. Її теж треба зрозуміти! Та зважте на те, що я сам за ним приглядаю, і поки що, повірте, надійнішого друга, ніж цей хлопчик, за всю нашу подорож я ще не бачив. До того ж зважте, що він і сам якщо не нарнієць, то древлянець, а це про щось таки говорить.

– Гаразд, – нарешті погодилася таркиня, – ми йдемо разом!

При цьому вона зверталася до Ігого, тим самим даючи зрозуміти, що якщо вона на когось і розраховує, то саме на коня, а Шаста їй ні до чого.

– Чудово! – привітав її рішення Ігого. – А тепер оскільки я бачу, що ті люті звірюки, які так налякали нас, залишилися по той бік, то чому б вам, людям, не розсідлати нас перед дальньою дорогою – кожному із присутніх, здається, є що розповісти іншим.

Дітлахи разом розсідлали коней, і ті одразу ж заходилися скубти траву; Аравіс видобула зі своєї сідельної торби всілякі ласощі і навіть запропонувала Шасті, та той досі копилів губи і тому відмовився, посилаючись на те, що буцімто ще не зголоднів, але дуже вдячний і все таке інше. Він повідомив це з усією гречністю, на яку був здатен хлопець, що виріс у рибальській хаті, та яку він вважав доречною у таких випадках, як цей. Збоку ж усі його потуги видавалися такими, ніби зголоднілий хлопчик, що виріс у рибальській хаті, намагається якомога чемніше відмовитися від ласощів, роблячи вигляд, ніби то не від образи, а так, мовляв, ще не зголоднів. Шаста й сам трохи розумів, що враження, яке він справив, дещо відрізняється від того, на яке він розраховував, і тому ще більше знякотив та закопиріс губи.

Між тим коні, здається, вже не тільки знайшли спільну мову, а навіть і спільні спогади: обоє, наприклад, добре пам'ятали зелені луки над Бобровою греблею. А ще, як невдовзі з'ясувалося, одне одному вони доводяться родичами, хоча й дуже далекими. А поки коні

ні як не могли набалакатися, люди відчували дедалі більшу ніяковість, яку зрештою помітив Ігого, і він, відволікаючись від спогадів, попрохав:

– Повідайте-но, таркине, нам свою історію! Вона обіцяє бути дуже незвичайною, тож нічого не попускайте.

Аравіс не змусила себе довго вмовляти і – віддамо їй належне – розповідь свою вона повела у зовсім інших висловах, ніж до того. Що ж, мистецтва красномовності (правдивого чи ні – то інша річ) в Остраханстві навчають із дитинства. Подібним чином англійських школярів гаяють писати твори, хочеш ти того чи ні. Різниця полягає в тому, що люди ладні слухати різні історії, поки не набридне, а от охочих читати оті школярські твори – я от, наприклад, у своєму житті ще не стрічав.

Розділ 3

Біля брами Ташбаана

— Звати мене Аравіс, — почала вона свою розповідь, — я й справді таркаанського роду, єдина дочка таркаана Кідраша, сина таркаана Рішті, сина таркаана Кідраша, сина тісрока Ільсомбреха, сина Арзіба-тісрока, який походить від господа нашого Таша. Тож батько мій, законний володар та правитель провінції Калавар, має великий привілей не знімати пантофлі перед очі самого тісрока — хай будуть вічними його літа! Матінка моя — хай не забудуть її боги своєю милістю в царстві небеснім! — пішла від нас, і батько взяв собі за жінку іншу. Один із моїх братів загинув у сутичці з бунтівниками далеко на заході, а інший — ще зовсім малий та нетямущий! І сталося так, що нова жінка мого батька, а мені, виходить, мачуха, зненавиділа мене всім серцем. І навіть світ затьмарився в її очах від того, що жила я в домі батька свого. І тому вмовила вона його пообіцяти віддати мене за таркаана Ахошту. А той Ахошта — ніякий він не родовитий, а тільки й того, що коли солодкими речами, а коли й намовами злими, але ж милістю тісрочою — хай будуть вічними його літа! — він був обласканий та в таркаанство зведений.

А на додачу отримав у власність ще й багато земель, угідь та селищ чимало, що відписав йому милістю своєю тісрок. Подейкують, що коли великий візир нашого тісрока — хай будуть вічними його літа! — помре, то саме Ахошті пророкують його місце. Адже й вік у нього до того достатній, либонь, далеко вже за шістдесят. Та горба собі нажив поклонами, ось тільки пикою не вийшов. Якщо когось і нагадує, то хіба що мавпу. Так от, з огляду на всі його чесноти та відчуваючи постійні докори своєї нової дружини, а моєї мачухи, і відрядив мій батько посланця до Ахошти з пропозицією взяти мене заміж. Вагався Ахошта недовго — одразу дав згоду, пославши свою людину повідомити, що весілля відбудеться у день літнього сонцестояння цього ж року. Коли цю звістку принесли мені, то сонце згасло в моїх очах, наче ніч упала, кинулася я на своє ліжко й заридала сльозами гіркими, та проплакала я весь день. Та наступного ранку витерла я сльози з очей, вмила обличчя чистою водою та наказала сидіти мою улюблену Гвін, і взяла я з собою найгостріший кинджал, що супроводжував брата

на тій війні з бунтівниками, та з дому подалася геть. Коли ж залишився мій дім позаду, ми опинилися посеред лісу густого на галявині тихій, від людської оселі далекій. І тоді сплигнула я зі своєї кобили, що звати її Гвін, і дістала з торби кинджала гострого. І розчухнула я на собі сорочку, аби ближче було до серця, і вознесла останню молитву богам, аби як помру, то одразу ж стояти мені поруч із братом моїм загиблим. І заплющила я очі, і зціпила я зуби, і занесла кинджала, аби влучити просто в серце, аж тут... розтуляє моя кобила рота і мовить до мене голосом, наче дочка людська: «Не роби з собою того, що збираєшся зробити, не губи себе передчасно, бо поки ти жива, тобі ще може всміхнутися щастя, а тому ж, хто вмер, нічого від життя вже не потрібно!»

– Не слухайте її, я й вполовину не вмію висловлюватися так красномовно, – мало не заіржала Гвін.

– Тссс, моя панночко, – цитнув на неї Ігого, який, судячи з його вух, ловив кожне слово тієї оповіді, – таркиня володіє стилем, із яким важко посперечатися навіть найзавзятішим оповідачам із двору самого тісрока! Продовжуйте, таркине, благаю вас...

– Та коли почула я голос людський, яким, на превеликий мій подив, звернулась до мене моя ж власна кобила, – продовжувала Аравіс, – то сказала собі: «Невже страх перед смертю затьмарив твій розум настільки, що заговорив зі мною вустами моєї кобили?» І тут охопив мене великий сором, бо ніхто з моїх предків не відступав перед смертю, і була вона для них не страшніша за укуси комара. І тоді я вдруге занесла над собою кинджала, і цього разу підійшла до мене Гвін та поклала голову мені на груди, ніби захищаючи мене від мене ж самої, і звернулася до мене так, як мати напучує нерозумну свою доньку. І подив мій змусив мене забути про все інше, і разом забула я і про ненависного Ахошту та про наміри мої скорботні й вигукнула у великому здивуванні своєму: «О люба кобилко моя! Звідки знаєш ти мову доньок людських?» І тоді й розповіла мені Гвін про все, що пам'ятала про рідну свою Нарнію, і про що вам і без мене відомо: і що живуть там розумні тварини, і як її вкрали, коли вона була ще лошам, і про зелені гаї, і про річки з прозорою водою, і про неприступні замки, і про величні човни, аж поки в мене не вирвалося: «Ташем присягаюся, Азеротом та Зарденою, господинею ночі, що я маю побачити цю казкову країну на власні очі!» «О моя господине! – відповіла на це мені Гвін. – У Нарнії вам не довелося б хапатися за кинджал! Бо в Нарнії дівчину проти її волі ніхто заміж не віддасть!»

Отак ми побалакали з моєю кобилою, і надія знову повернулася до мене. І зраділа я, що не скоїла із собою лиха. А потім ми домовилися з Гвін про втечу – про те, що тікатимемо разом, а в очікуванні слушної нагоди триматимемо наш задум у таємниці. Із тим ми й повернулися до батьківського дому. Вдягнула я найкращі шати та з'явилася перед очі свого батька, і танцювала танці, і пісні співала, і все для того, аби він нічого не запідозрив, а гадав, ніби я у захваті від майбутнього весілля. І звернулася я до нього з проханням: «О мій батьку, о відродо очей моїх, дозволь мені з однією моєю служницею поїхати до лісів на три дні й три ночі, аби принести таємну жертву Зардені, господині ночі та покровительці дів незаміжніх, як то годиться та звичай велить зробити шанобливій дівчині, коли вона має полишити служіння Зардені та перейти у служіння своєму чоловікові». І відповів на це мій батько: «О моя доню, о відродо очей моїх, хай буде за твоїм словом».

І з тим полишила я батька свого і попрямувала до давнього писаря його, що няньчив мене мало не з колиски, гойдав мене на колінах своїх та любив більше за життя своє. І взяла я з нього клятву зберегти мою таємницю, і коли він дав мені слово, я попрохала написати за мене листа. Він плакав та ридав, благав передумати, та я була невблаганна, і тоді мовив він: «Слухаю та корюся!» – і написав від мене листа. Той лист запечатала я своєю печаткою та сховала у себе коло серця.

– А що ж там було, у тому листі? – спитав Шаста.

– Що за нетерплячка, хлопче? – одразу ж урвав його Ігого. – Не переривай дурними питанням чудової оповіді! Усьому має бути свої час та місце. Тож продовжуйте, таркине!

– ...Опісля покликала я служницю, що прислужувала моїй мачусі, і наказала їй, що саме вона супроводжуватиме мене до святилища Зардени, та звеліла розбудити мене рановранці. І всміхалася я їй ласкаво та підливала зеленого вина, і вона з радістю прийняла той келих, не відаючи, що підмішано у те вино зілля сонне і що спати їй від того зілля не тільки всю ніч, а ще й день наступний. А щойно лише замок мого батька огорнули ніч і сон, вдяглася я в обладунки брата мого, які берегла в себе як спомин про нього, на пояс повісила я гаман із грішми, які дарували мені на різні свята, а також із коштовним камінням, та прихопила в дорогу харчів, сама осідлала свою кобилу та поскакала геть у другій варті ночі. Та всупереч словам моїм, що казала я батькові, мій шлях лежав не в ліси до капища Зардени, а на північ і на схід до Ташбаана.

Була я впевнена, що маю три дні: батько мій не кине мене розшукувати, бо гадає, ніби я в капищі Зардени дівочі творю обряди. А вже на четвертий день ми дісталися міста, що зветься Азім Балда. А стоїть те місто на перехресті багатьох доріг і завдяки своєму розташуванню здавна слугує перевантажним пунктом для поштарів самого тісрока – хай будуть вічними його літа! Саме тут вони міняють зморених коней на свіжих і скачуть далі. Скористатися послугами зв'язку можуть і пересічні громадяни, але не всі, а лише великі таркаани, яким надано такий привілей. Ось чому, опинившись в Азім Балді, попрямувала я одразу ж до голови всіх поштарів країни – він сидить у Поштовій палаті. І мовила йому так: «О відсилачу посланців правителя нашого – хай будуть вічними його літа! Я маю листа від дядечка мого, таркаана Ахошти, до таркаана Кідраша, володаря Калавару. Ось вам п'ять півмісяців – зробіть усе, аби він дійшов!» І відповів мені голова всіх посильних, приймаючи гроші: «Я почув, а отже, справу зроблено!»

Лист, як ви вже здогадалися, був не справжній, а написаний писарчуком іще вдома, а надиктувала його я сама. Ішлося ж у ньому ось про що: «Ахошта, таркаан, таркаану Кідрашу своє вітання шле та миру бажає. В ім'я Таша, непереборного та неблаганного! Хай буде відомо тобі, що, прямуючи до палацу твого з думками про майбутнє одруження з донькою твоєю, таркинею Аравіс, волею долі та за сприяння богів, проїжджав я лісом, де саме й перебувала означена донька твоя, завершуючи творити обряди на честь Зардени, як то й личить благородній дівчині перед одруженням. Та ледве дізнавшись, кого саме я зустрів за сприяння богів, був я вражений як дівочою вродою, так і чеснотами, якими винагородили боги мою наречену. Відтоді спалахнуло в моєму серці кохання й охопило мене, наче вогонь, і раптом збагнув я, що спопелить він мене до останку, якщо не одружуся я з нею просто зараз. Тому, принісши належні жертви відповідним богам, не зволікаючи ані хвилинки, я одразу ж одружився з нею. Розуміючи, що не личить благородному таркаану покинути молоду, не завівши її до нової її оселі, я повіз новоспечену господиню до свого палацу, де ми обоє наразі й перебуваємо. Разом із тим, ми з одного боку благаємо, і з іншого – наполягаємо, поквартитися з батьківським благословенням, яке ми сподіваємося почути з твоїх вуст, так само, як і бачити тебе, разом із посагом, який був би дуже доречним, зважаючи на великі витрати, до яких я змушений був вдатися у зв'язку з укладанням шлюбу. З огляду на те, що ми з тобою – неначе брати, тішу себе надією, що ти, мій брате, не розгнівався через мій передчасний шлюб, єдиним виправданням якого є моя нездоланна пристрасть, яку відчуваю я до доньки твоєї. Хай не обійдуть боги тебе своєю ласкою!»

Надіславши листа, я знов осідлала Гвін, і ми подалися якнайшвидше з Азім Балди; погоня поки що нас не лякала – отримавши такого листа, батько мав щонайменше відправити відповідь, а то й справді зібратися у довгу дорогу, а поки вони там з'ясовуватимуть, що й до чого, я буду вже далеко за межами Ташбаана.

Ось така, власне, і вся моя історія аж до тієї миті, коли вночі на нас напали леви і ми, рятуючись від них, з розгону шубовснули в солону воду, і, як тепер відомо, не ми самі.

– Але що ж сталося з тією дівчиною, ну, тією, яку ви отак завбачливо підпоїли снодійним? – спитав Шаста.

– А що може статися? Дадуть прочухана з батогами, щоб не спала зайвого, – тим усе й скінчиться, – знизала плечима Аравіс, – хоча насправді треба було б дати за те, що шпигувала за мною та доповідала все мачусі.

– Як на мене, то було не дуже порядно з вашого боку, – похитав головою Шаста.

– Забула тебе спитати! – не надто чемно відповіла на те Аравіс. – Як так зробити, аби тобі догодити?

– Але є дещо інше, чого я не розумію, – не відступав Шаста, – чи не зарано вам заміж, маю на увазі – за віком? Сказати, щоб ви були старшою за мене – ніяк не скажеш, тож з якого дива вас взагалі сватати за якогось дідугана? Що скажете?

Аравіс не знайшлася, що на те сказати, та на допомогу їй прийшов Ігого:

– Про такі речі, Шасто, взагалі не питають. Єдине, що тебе вибачає, – то твоя необізнаність. У сім'ях великих таркаанів завжди так: щойно дівча навчилося їздити верхи, вже й заміж треба. У них одружуватися ніколи не зарано.

Шаста почервонів (хоча в сутінках навряд чи хтось це побачив). Йому стало соромно. На щастя, Аравіс попросила Ігого розповісти свою історію, яка й відвернула загальну увагу. Правду кажучи, Шасті та історія була не до вподоби: на його думку, Ігого якось занадто вдавався до подробиць у тій частині, де йшлося про те, як із самої миті їхнього знайомства Шаста увесь час злітав з нього та летів шкереберть. Та Ігого, мабуть, вважав це дуже смішним, і мало сам не іржав із Шастиною незграбності. Проте він виявився єдиним, кого це смішило – Аравіс навіть не всміхнулася. Після розповіді Ігого всі мовчки почали лаштуватися на ночівлю.

Наступного дня вирушили всі разом: двоє коней та двоє вершників. Шаста досі був не в гуморі, згадуючи, як гарно їм було вдвох, йому та Ігого. Але тепер, здавалося, Ігого знайшов собі іншого співрозмовника – ним виявилася Аравіс. Втім, нічого дивного у цьому не було: усе своє життя в Остраханстві Ігого перебував серед таркаанів та найшляхетніших з їхніх коней, тому знав багатьох з остраханської знаті, а мандрував у таких місцях, що пересічному коневі й наснитися не могли. Ось чому вони з Аравіс швиденько знайшли й спільних знайомих, і відомі обом місця. «Якщо ти брав участь у битві при Зуліндрі, – скаже, було, Аравіс, – то ти мав би зустрітися з моїм кузеном Алімашем!» «Авжеж, – скаже на те Ігого, – хто ж не знав Алімаша? От тільки він командував бойовими колісницями, а я з конями, що їх тягали, не дуже товаришував. Звісно, їх навіть кавалерією не назвеш! Та Алімаш – то й справді не тільки добрий вояка, а й шляхетна людина – хто, як не він, пригостив мене цілим кулем цукру після взяття Теебету!» Або скаже Ігого: «А влітку того року побував я в дивовижному місці на озері Мезреел», як Аравіс підхопить: «Знаю, знаю, там живе моя найліпша подруга, таркиня Лазаралін. Це й справді чудові місця, що потопають у зелені садочки. Там є й таке диво, як Тисячодухмяна долина!» Сказати, що Ігого зовсім забув про Шасту – не скажеш, але така, мабуть, людська (та й кінська) природа: як хто зустріне кого, з ким є про що побалакати, так про всіх інших і забуде. А як почувуються інші? Авжеж – зайвими.

Так само, як і Шаста, мала почуватися й Гвін, кобилка Аравіс, яка ніяковіла перед великим і грізним бойовим конем. Аравіс, здавалося, Шасту й зовсім не помічала, тож зайвого слова від неї годі було й почути.

Та згодом усе змінилося, бо вони наближалися до Ташбаана, і стало їм не до спогадів. Дедалі частіше й частіше дорогою траплялися селища, і ставали вони чимраз більшими; до того ж, якщо раніше можна було за день не зустріти жодної живої душі, то тепер і години не пройде, аби не зустріти інших подорожніх. Тому подорожувати тепер доводилося лише

вночі, а вдень переховуватися в кущах подалі від дороги. Та й під час зупинок було не до відпочинку: що ближче до Ташбаана, то більш палкими ставали суперечки, що їм там робити та як поводитися. До певного часу кожен приховував свої побоювання, та критися й далі було вже нікуди й ніколи. Під час таких суперечок Аравіс якось пом'якшала у своєму ставленні до Шасти. Зовсім трішки, але достатньо, аби те помітити. Втім, нічого дивного в тому не було: люди більше ладнають одне з одним, коли їх об'єднують плани на майбутнє, а не пусті балачки про минуле.

Перш за все, Ігого запропонував визначитися з місцем збору, де всі мали б зустрітися, якщо загубляться у Ташбаані. То мало бути місце з дальнього краю Ташбаана, і кращого, ніж долина Мертвих Царів на краю пустелі, годі було й вигадати.

– До того ж упізнати це місце дуже легко, – пояснив Ігого, – гробниці схожі на великі кам'яні вулики, тож не помітити їх неможливо. Більш того, остраханці страхаються тих гробниць більше, ніж гніву тісрока, бо вважають, що там водяться гули². Їхні жахи нам тільки на руку!

– А що як вони, ті гули, й справді там живуть? – застерегла Аравіс. На що Ігого сказав, як відрізав, що він – вільний нарнійський кінь і в усілякі остраханські байки не вірить. Набравшись хоробрості, Шасти підтримав свого коня, сказавши, що й він, судячи з усього, не остраханець, і тому ці остраханські байки – не про нього. Сказати, що то була щира правда – не скажеш, проте його рішучість справила враження на Аравіс (хоча б тому, що спершу дуже роздратувала). Та згодом вона посмілішала й заявила, що і їй жодні гули не страшні – хай собі живуть! Саме тому всі згодилися з пропозицією Ігого, і вирішили, що саме долина Мертвих Царів буде їхнім місцем збору на тому краю Ташбаана. У всіх навіть покращився настрій, поки Гвін не нагадала, що перш ніж зібратися на заповітному місці по той бік Ташбаана, треба ще крізь той Ташбаан пройти.

– Не переймайся, моя панночко, – заспокоїв її Ігого, – усе це ми вирішимо на свіжу голову, а тепер час спочивати.

Та й свіжа голова ясності не дала. Аравіс запропонувала вночі подолати річку, на якій стоїть Ташбаан, вплав нижче за течією – це б дозволило минути Ташбаан взагалі. Та проти цього плану Ігого мав два заперечення: по-перше, як йому відомо, гирло річки в тому місці доволі широке, тож виникало питання, чи здолає Гвін річку вплав, та ще й з вершницею на спині (авжеж, те саме питання Ігого ставив і собі, та ділитися своїми міркуваннями вголос не став); по-друге, саме нижче за течією досить часто ходять човни, тож у будь-кого, хто тихо й мирно перетинає річку в човні, той, хто намагається зробити те саме на коні, викличе недоречні питання.

Тоді Шасти виказав думку, що перетнути річку вплав можна й вище за течією, де річка має бути вузла. Та Ігого пригадав, що вище за течією по обидва береги тягнуться сади з літніми садибами остраханської знаті, і там саме тепер повно таркаанів із таркинями, які весь день тільки те й роблять, що розважаються: чи то їздять верхи, чи то купаються в річці. Якщо на те, то саме таркаанські купальні та парки й були тим місцем, де найвірогідніше зустріти когось із добрих знайомих Аравіс, а може, і його, Ігого.

– Треба вдатися до хитрощів, – знайшовся Шасти. – А що як нам перевдягнутися у щось таке, не дуже помітне?

І тут нарешті подала голос Гвін. Вона сказала, що, на її думку, не треба нічого вигадувати, а треба просто перетнути місто від брами й до брами, як то роблять усі інші... у натовпі, бо де й взагалі ховатися, як не в натовпі. Втім, не відкидала вона й думку про хитрощі з перевдяганням: дітлахи мали б вигляд чи то бідних селян, чи то чийхось рабів, а всі

² В арабській міфології – перевертні, що населяють місця поховань (прим. перекл.).

обладунки з нарнійським вбранням зав'язати в тюк та нав'ючити на коней, і їхати не верхи, а вести коней за вуздечку, і нехай собі всі гадають, ніби ви просто селяни, а коні – тяглові.

– Моя любя Гвін, – лише всміхнулася Аравіс, – де ти знайдеш такого холопа, який, дивлячись на Ігого, одразу не впізнає в ньому бойового коня, хіба навіть і замаскованого під селянську шкапу?

– Гадаю, ніде не знайдеш, – форкнув і собі Ігого, поводячи вухами.

– Я й сама розумію, що це не дуже гарний план, а може, навіть, і дуже кепський, – не сперечалася Гвін, – але ж ліпшого немає. Виходить, це наш єдиний план. Але ж візьміть до уваги й те, що за добрими конями добре й наглядають, їм хоча б гриви вичісують – а хто за всю дорогу з мене хоча б реп'яха зняв? Тож, бачиться, якщо нас забр'юхати багнукою та якщо нам похнюпити голови, ніби ми такі вже ледачі чи зморені тяжкою працею, та якщо копитами нам ледь-ледь перебирати, то, може, щось із того й вийде. І от іще що: з довгими хвостами доведеться розпрощатися. У селянських коней хвости підрубані – і підрубані абияк: теліпаються, мов старі ганчірки.

– Моя любя панночко, – сполохався Ігого, – як ви собі те уявляєте – з'явитися в Нарнії у ТАКОМУ вигляді, як ви ото зараз змалювали?

– Гмм, – гмикнула Гвін (вона взагалі була кобилою розсудливою), – до Нарнії ще треба дістатися, а в якому вигляді – то питання другорядне.

Ось так воно й вийшло, що хоча план, який запропонувала Гвін, нікому особливо не сподобався, та, зрештою, зупинилися саме на ньому. А от здійснити його виявилось справою клопіткою: не раз і не два довелося вдаватися до таких дій, які Ігого називав набігом, а Шаста – звичайнісінькою крадіжкою. Так, в одному хуторі вранці недорахувалися кількох чувалів, в іншому – зникла бухта мотузки, і лише третьому хутору пощастило більше: для Аравіс за гроші придбали якесь лахміття, хоча й хлоп'яче. Із тим лахміттям з виглядом переможця вже надвечір Шаста з'явився до тимчасового табору, який втікачі розбили біля підніжжя порослого деревами гірського пасма, що перетинало головну дорогу на Ташбаан. Усі були збуджені, спати ніхто не міг – авжеж, з верхівки пагорба, де вони стали на ночівлю, було видно Ташбаан.

– Ех, нам би тільки його проскочити, – вдивляючись у сутінки, прошепотів хлопчик.

– Аби тільки пощастило! – підхопила Гвін.

На пагорб вони піднялися лісовою стежиною, залишеною лісорубами. Над головою мигтіли зорі, а попереду жевріли тисячі вогнів – у долині ще не спав Ташбаан. До цієї миті Шаста й уявити собі не міг, яке ж величезне місто – столиця Остраханства. У нього не лише перехопило дух, йому навіть стало лячно. Тут, на пагорбі, вони нашвидкуруч повечеряли і просто неба діти влаштувалися трохи подрімати перед дорогою. Іще до світання їх розбудили коні.

Зірки досі мерехтіли на небосхилі, земля була холодною, трава – росяною, а десь далеко-далеко над морем уже займалася зоря. На кілька хвилин Аравіс зникла десь за деревами, а коли повернулася – її було не впізнати в лахмітті: у руці вона тримала вузол з власним таркаанським вбранням. Це вбрання із усіма обладунками, щитом та ятаганом, так само як і обидва сидла та зброю, заледве вдалося запхати в мішки. Потім Гвін з Ігого викачалися в пилюці, від чого одразу втратили колишню красу; останнє, що залишалося зробити – то вкоротити хвости. А зробити це можна було лише за допомогою ятагана Аравіс. Довелося все викидати з мішка. Оскільки ніхто раніше ніяких хвостів не рубав, то з одного маху зробити це не вдалося, а довелося добряче помахати ятаганом – і це дуже не сподобалося коням.

– От кажу тобі, – говорив на це Ігого, – якби я не був розумною та добре вихованою конякою, от як хвицнув би тебе копитом! Казали «підрубати», а не «смикати»! Це ж знущання якесь!

Втім, попри передранкові сутінки та задубілі пальці, врешті-решт роботу було зроблено, ятаган знову заховали в мішок, мішки поклали на коней, діти взялися за мотузки (що ними замінили коштовну вуздечку) та рушили в дорогу.

– Пам’ятайте, – нагадав Ігого, – тримаймося разом! А якщо хтось заблукає у великому місті – стрічаймося біля гробниць у долині Мертвих Царів. Той, хто прийде туди першим, має дочекатися інших.

– Пам’ятайте й про те, – додав Шаста, – що якщо хтось із вас, коней, прохопиться хоч словом, це може бути ваше останнє слово на волі! Віднині й до самої пустелі – ви звичайнісінькі селянські коні!

Розділ 4

Негадана зустріч

Через ранковий серпанок Шаста нічого не міг роздивитися попереду, у долині, окрім куполів та шпилів, що здіймалися поверх туману. Та з кожним кроком туман розвіювався, підіймаючи завісу над містом. Невдовзі стало видно, що річка перед містом розділяється на два рукави, утворюючи природний острів, на якому, власне, й стоїть Ташбаан, який, мабуть, недарма вважають одним із див світу. Там, де вода билася об береги, поставали похмурі кам'яні мури, що мали стримувати повінь, зі сторожовими вежами, що їх Шаста налаштував був підрахувати, та майже одразу ж збився з ліку. А далі, за мурами, куди не кинеш оком, пологими схилами великого пагорба аж до самої маківки, на якій виднілися дві величезні споруди: палац тісрока та храм Таша, скрізь усе було заставлено будиночками, які здіймалися тераса над терасою, вуличка за вуличкою, з'єднані вузькими звивистими провулочками та кам'яними сходами в затінку дбайливо доглянутих помаранчевих дерев, садочків на даху, балкончиків, глибоких темних арок, колонад, гострих шпилів, зубчастих бійниць, мінаретів та оглядових веж. Та коли далеко над морем визирнуло сонце, а сонячні промені, відбившись від укритего сріблом купола великого храму, засліпили Шасті очі, він аж заляк.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.